

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 34.

ZATERDAG 21 AUGUSTUS 1920.

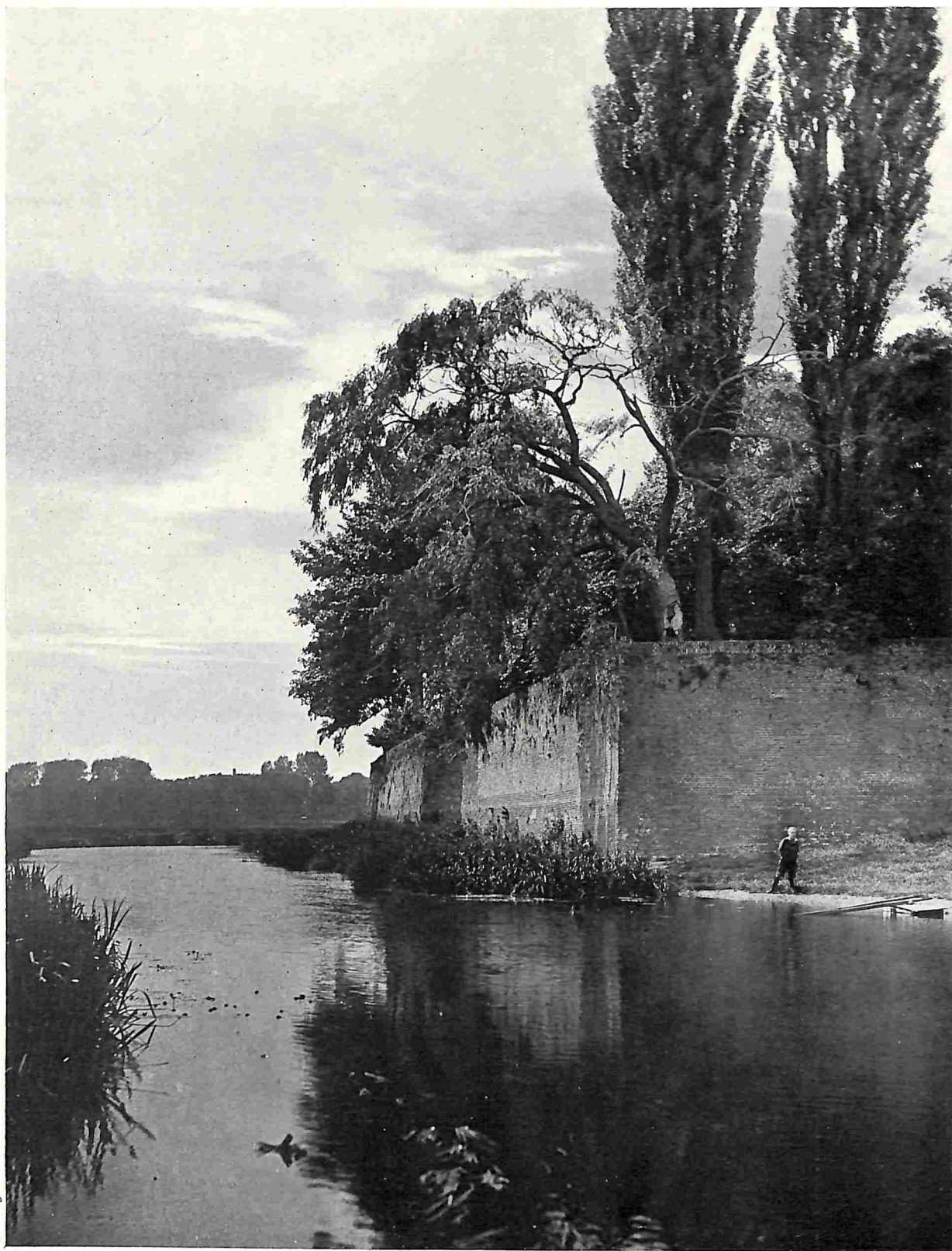

Foto C. Steenbergh.

BIJ DE OUDE MUREN VAN 'S HERTOGENBOSCH.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BIJ DE OUDE MUREN VAN 'S HERTOGENBOSCH, ILL. . .	BLZ. 397
KINDEREN DER ZEE (34), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	398
WASSENAAR, DOOR S., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 400—404
CHINEESCHE SPREEKWOORDEN, DOOR DE R.	BLZ. 402
DE GESCHIEDENIS VAN L. GAIUS RUFFILIANUS, DOOR G. BRAMCK	402
HET MUSEUM PLANTIJN TE ANTWERPEN (SLOT), DOOR S., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 405—406
EEN ZONDERLING ONTEIGENINGSPLAN	BLZ. 406
WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR, DOOR F. ST. MARS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG	407
DE GRIJZE WOLF, ILLUSTRATIE	408

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

KINDEREN DER ZEE.

34) Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.

BOEK III

DE FULMAR.

MAGNUSS zweeg een oogenblik. „Indien ik naar Reykjavik ga, zooals je wenscht, zal ik je dan bij mijn terugkeer hier nog vinden?” „Je zult me hier terugvinden, anders zou ik je nu vaarwel zeggen. En, Magnuss. . . .”

„Ja?”

„Je moet het haar vertellen.”

Magnuss liep naar de boot en sloeg met zijn vuist op het dolboord.

Toen wendde hij zich tot den ander.

„Dat kan ik niet, en daarmee is het uit. Ik kan niet naar haar toe gaan en het haar vertellen. Hoe kan ik dat? Het is meer dan een mensch vermag.”

„Je bent een goede vriend geweest en je kunt dit wel voor me doen. Wanneer je het niet doet, zal zij denken dat ik ben weggegaan en haar heb achtergelaten. Daar moet ik altijd maar aan denken. Zij zal denken dat ik haar heb verlaten. Als ze de waarheid hoort, is het heel anders. Om harentwille vraag ik je het te vertellen, want het is voor mij verschrikkelijk genoeg, dat zij het weten moet.”

„Waarom?”

„Waarom? Omdat ze medelijden met me zal hebben, maar haar ziel zich tegen mij zal keeren. Ware ik een gewonen dood gestorven, dan zou het minder zijn, maar zooals ik nu ben, zal zij mij verafschuwen. Doch het is beter voor haar, dit te doen, dan haar hart te breken. God weet dat het de waarheid is!”

„Ik zou liever mijn rechterhand verliezen, dan het haar vertellen. Je weet, dat ik niet meer van haar houd, zooals een man een vrouw liefheeft. Zij staat ver boven mij en is geheel anders als het meisje, dat ik vroeger kende. Maar zij is Schwalla Gunarsson, heel anders als eenig ander meisje, en haar dat dan te moeten zeggen! En ik had er me juist bij neergelegd. Ik was niet langer jaloeersch op je, want ik zag dat jelui voor elkaar waart geschapen. Eerst zei ik tegen mezelf: „Ik zal Skarsstöd verlaten, voor ze trouwen.” Maar dat ging alles over. Ik werd er zelfs blij om. Ik zei tegen mezelf: „Ik wil hun liefde zien groeien en hun kinderen zien, wij zullen hier allen samen oud worden in Skarsstöd en zijn kindskinderen zullen trekken aan mijn baard, wanneer ik een oude man ben. Ik zag mijn eigen kinderen tezamen met

die van jou in vrede en zonneshijn opgroeien. En nu is het tot dit alles gekomen! En ik moet er haar over spreken!”

Bij de boot nederknielend, wierp hij zich neer op het zand, zijn hoofd tegen het dolboord alsof hij bad, en Ericsson, bleek als een doode, sloeg hem gade.

Toen stond Magnuss langzaam op, als een andere, afgeleefde man.

„Ik zal het haar zeggen,” zeide hij.

Ericsson hielp hem met het afzetten der boot en toen deze op de golven dreef en Magnuss de riemen ter hand had genomen, knikten de twee mannen elkander diep bewogen toe zonder een woord te spreken, en Ericsson zag de boot vertrekken.

Daarop verliet hij de zandstrook en beklom het pad, dat naar het plateau leidde.

De zon stond nu aan de andere zijde en de Breidifjord ontwaakte voor den nieuwen dag. De geheele vogelwereld was wakker en de kreten der zeemeeuwen en alken aan zijn voet werden beantwoord door die der vogels aan de zuidzijde der rotsen. Sneeuw witte vleugels fladderden om den „Burge-meester” en den „Ruiter”, en in de richting waar Flatey lag, waren de witte rotspelikanen bezig met visschen; alle geveulgelde bewoners van den Fulmar zweefden door het blauw van den hemel. Hij keek naar de boot tot zij slechts een klein stipje was geworden en hij kon de lijn zien der verre klippen die het strand van Skarsstöd aanduiden en het begin der Floka-vallei. De zon bescheen nu den Lang Jokull en de blauwgrijze en purperen heuvelen achter Bjarnarnes, de eilanden van de Huamsfjordur en de geheele kuststrook van de Huamsfjordur tot aan Skagastrand, waar de vele dooden lagen. Maar Ericsson zag slechts de plek waar Skarsstöd zich bevond.

Toen ging hij op den rand van het plateau zitten en sloeg de meeuwen gade, die heen en weer vlogen of naar visch doken.

Langs den gekartelden klippenrand kon hij van bovenaf deze geheele vogelwereld overzien en al hetgeen zich daar afspeelde. De broedtijd was bijna verstreken en de jongen begonnen de nesten te verlaten. De moederalken vischten en keerden dan tot hun jongen terug, terwijl zij drie of vier kleine vischjes in hun snavel tegelijk hielden vastgeklemd, vastgehouden door hun scherpe tongtjes; eenige der alken-eieren waaruit geen broedsel was voortgekomen, lagen verlaten op de kale rots en vlak beneden Ericsson's plaats waren de nesten van een bepaald soort van zeemeeuwen, die zij uit zeewier vervaardigden — deze soort bouwt steeds haar nesten op de hoogstgelegene plaatsen — en weer meer naar beneden op de rotsen die den voet uitmaakten van den Fulmar, zaten een soort alken, recht op als pinguïns.

Overall waren de vischdieven, als vuurvliegen rondzwermend, en de kleine zwarte jonge vogels werden zichtbaar, terwijl zij in hun holten op hun moeders wachtten, die beneden zwommen en doken als eenden, in het blauwe water.

De eenzame man op den rand der klip keek naar de vogels. Hij herinnerde zich den dag dat Schwalla met hem naar den ijsberg zeilde en zij hun had toegeroepen en zij haar hadden geantwoord, of dit schenen te doen. Die dag leek nu wel duizend jaren achter hem te liggen en zoo vaag, dat de herinnering hieraan hem nauwlijks deed lijden.

Als we spreken van lijden, denken wij hierbij altijd aan den bewusten geest. Doch het lijden dat telt, is juist het lijden van den onbewusten geest, en misschien zijn de eenige, ware tranen diegene, geschied in de duisternis van ons diepste wezen. Zoo kan men een mensch na een groot onheil dat hem trof, uiterlijk onveranderd vinden. Wie echter kan zeggen wat er omgaat in zijn ziel? Zelfs hijzelf vermag dit niet.

Ericsson bleef de vogels met de oogen volgen terwijl zij heen en weer vlogen. Zij deden hem denken aan Schwalla in hun slanke vormen en het eigenaardig charme van bewegen, hetwelk van hen uitgaat — en Schwalla had iets van dit alles. Zij had ze lief en ook haar naam was die van een vogel. Hij herhaald hem in gedachten, en toch, vreemd, werd zijn herinnering er nauwlijks door opgewekt; het geheele verleden was vernietigd en verwaarloosd als iets, toebehoorend aan een ander. De vogels echter brachten zijn hart, wat de herinnering hem niet vermocht te geven: de zachtheid en den vorm der vrouw, die hij nooit meer zou weder zien. Terwijl hij de vogels gadesloeg, dook plotseling uit het water de kop van een zeehond op. Het dier had een jongen kabeljauw in zijn bek. De zeehond verliet waggelend het water, schommelde met zijn groote, vinachtige pooten over de door het water bespoelde en dicht met zeewier begroeide rotsen en heesch zich daarna op een bazaltrots, breed als een tafel.

Nauwelijks had hij dit gedaan, of een skua schoot naar omhoog en greep den kabeljauw bij den staart. Ericsson sloeg den strijd tusschen den zeehond en den vogel aandachtig gade. Het was het eerste voorval dat hem eenigszins belang inboezemde, sedert het ongeluk over hem was gekomen. Een oogenblik scheen het, dat de vogel zou overwinnen, doch de zeehond slaagde er bijna in, door een enkele plotselinge beweging van zijn kop, den vogel te verpletteren tegen de rots.

Hij ontsnapte er nauwelijks aan en vloog voor den wind zeilende weg, terwijl de zeehond de visch rustig en tevreden oppeuzelde, zich koesterend in de zon.

De vogels stoorden zich in het geheel niet aan Ericsson. Zij wisten op de een of andere geheimzinnige wijze, dat hij daar niet was om hen kwaad te doen en hun wonderlijk bestaan ging ongestoord verder.

Het vreemdste was wel de wijze, waarop ieder hunner zijn eigen genoegens of plichten volvoerde en dan plotseling allen tezamen begonnen te schreeuwen over iets dat de toeschouwer op het plateau niet kon waarnemen.

Een soort zeemeeuwen vloog soms in grooten getale op; doch dan bleven de papagaaiduikers volkomen onbevangen en ook de alken geheel onverschillig.

Twee papagaaiduikers hadden b. v. een geschil — en een mannelijke papagaaiduiker is zulk een vechtersbaas, dat hij een konijn zal bestrijden en overwinnen — dan kwam de geheele kolonie der papagaaiduikers er bij te pas.

Slechts de alken zooals zij daar als pinguïns zaten op de hoogere rotsen, schenengeen reden tot opwindingen twist te hebben.

Ericsson verliet na een oogenblik zijn zitplaats op den rand van het plateau en begon naar den waterkant af te dalen. Deze, de oostzijde, was iets gemakkelijker begaanbaar dan de westzijde, welke bijna niet te beklimmen was, doch daar hij een goed bergbeklimmer was, slaagde hij erin zijn weg te vinden, zonder een enkel nest te verstoren. Na een weinig te hebben rondgefladderd, werden de vogels spoedig weer rustig. Slechts de zeehond scheen zijn indringer kwalijk te nemen, en gleed met een plons in het water terug. Zijn ronde kop vertoonde zich nog even en verdween daarop geheel.

Eenige jonge alken, vroeger dan de overige uitgekomen, zwommen rond, als kurken dobberend op de golven. Het alkenjong kan visschen en zwemmen, lang voor het kan vliegen en Ericsson gezeten op een rotsrand, even hooger gelegen dan de plaats waar het water met den vloed kwam, zag een alkenmoeder, die haar jong op den rug naar het water bracht. Het hield zich met zijn snaveltje aan de bovenveeren vast; toen zij op het water dreef, dook zij, de golfjes sloegen over haar heen en zoo begon het jong zijn eersten zwemtocht.

Dit tooneeltje nam de volle aandacht in beslag van den man die het had gadegeslagen als of het iets gold, van groot gewicht voor hem. Zijn materialistische en praktische geest was geheel vreemd aan de wereld waarin hij geen arbeid meer had te verrichten of winst kon maken, of voor den dag van morgen behoefde te zorgen; hij werd meer en meer in beslag genomen door deze teekenen van een wereld, hem tot dusverre onbekend en door hem onbegrepen.

Hij was naar den Fulmar gekomen om zich te verbergen en alleen te zijn met zijn leed, en hier te sterven wanneer het hem goeddacht een eind te maken aan zijn bestaan. Maar op den Fulmar was hij niet alleen. Geheel afgesneden van den omgang met menschen en niet bij machte hier op andere wijze aan te denken dan met huivering, was hij toch niet opgesloten in een ledig vertrek.

Zooals Grimsoe, de vogelstad, waar de zwermen der zeemeeuwen de zon verduisteren en de groote vogelstad ten Noorden van Sylt, is de Fulmar een plaats waar niemand het gezelschap van den natuurgeest kan weerstaan, of kan weigeren diens hand te erkennen.

Dicht bij de plek waar Ericsson zat, lag het ei van een alk op de naakte rots. Het was onvruchtbaar en van boven af uit het nest geworpen; toen was het onbeschadigd terecht gekomen op het zachte mos en vandaar op de rots gerold. Het had de grootte van een arendsei en den vorm van een Jargonelle peer; het kon niet in zee rollen, evenmin kon de wind het daar doen inwaaien, alleen omdat elke beweging welke het onderging, het om het smallere einde deed rondraaien. Slechts aan deze goede voorzorgen, miljoenen jaren geleden met liefde en overleg uitgedacht, is het te danken dat er nog alken bestaan, want de alk legt haar ei op de naakte rots, onverschillig voor wat er verder mede gebeurt, zooals het is met het lot van zoo menig een, wat zijn ziel be-

treft, welke ook zou kunnen verloren gaan, zoo zij niet beschermd werd door de Liefde.

Na een tijd beklom Ericsson weer de rots en keerde terug naar de baai, waar zich het hol met de proviand bevond. Hij had het ondragelijke lot, dat hij zichzelf had gekozen, nog niet duidelijk onder de oogen gezien: het lot van een mensch, die tot gevangenschap op een naakte rots is gedoemd. Als zijn geest zich niet had moeten bezighouden met de kleine noodzakelijkheden, zooals het bewoonbaar maken van de grot en het opbergen van zijn proviand — zou hij door zijn wanhoop tot krankzinnigheid zijn gedreven. Zijn geest draaide nu om kleinere belangen en werd hierdoor gered, zooals reeds menige menschelijke geest werd gered door het kleinere, hetwelk een deel uitmaakt van het groote.

Magnuss had de tabak niet vergeten en het zien daarvan deed Ericsson, toen hij naar zijn proviand ging, onwillekeurig de hand naar zijn zak brengen en zijn pijp zoeken. Daarna werd zijn aandacht gevestigd op de vischlijnen en hij begon ze uit te halen.

Aan de westzijde van den Fulmar was goed vischwater, maar men kon slechts tusschen eb en vloed daarheen komen, naar de rotsen gaande, of men zou hebben moeten zwemmen. Hij wilde vandaag echter niet visschen, dat zou iets zijn voor den volgenden dag, en toen hij de lijnen in orde had gebracht, begon hij te rooken en na te denken over Magnuss' terugkomst. Het ergste van alles was, dat zijn gedachten evenals zijn lichaam op den Fulmar moesten blijven. De overige wereld en alles wat daarbij behoorde, was verboden terrein voor zijn denken. Indien zijn geest daarheen zou afdwalen, moest hij onmiddellijk terug worden geroepen. Hetgeen hem geen belang inboezemde, deed hem pijn, doch deze pijn was betrekkelijk gering, in vergelijking met het gevoel van leegte.

De veroordeelde mag over de wereld blijven denken: zij leeft nog voor hem en wacht op zijn terugkeer. Voor Ericsson echter was de wereld voor altijd dood. Eenmaal probeerde hij bij zich de herinnering aan Schwalla op te wekken: Schwalla, de straat afkomend met Helgi, Schwalla slapend op het mos der lava-beddingen, Schwalla in de boot, met hem zeilend naar den ijsberg. Hij zag haar, doch haar gelaat scheen verder van hem verwijderd dan door den afstand of tijd alleen; zij was iemand die behoorde tot het leven van een anderen man.

De avond begon te vallen, en hij was geklommen naar den rand der klippen, welke het westelijk deel der zee overzagen; de zon kroop naar den horizon, achter Breidavik Punt, en de schepen der Fransche visschersvloot, nog altijd op de plaats waarheen zij waren teruggekeerd na hun tocht naar het Noorden, teekenden zich duidelijk af tegen den gezichtseinder. Hij behoefde niet te vreezen, dat de booten uit Skarsstöd dicht bij den Fulmar zouden komen, want nu, met het visschen naar kabeljauw, zouden zij verder uit de kust gaan en meer naar het Noorden. Hij zat op de rots te rooken, en nam zoo nu en dan een los stukje bazalt op om het op de rotsen beneden aan zijn voet te gooien, toen hij plotseling bemerkte dat Schwalla onzichtbaar bij hem was in de atmosfeer om hem heen, zijn geheele wezen doordringend met haar tegenwoordigheid. Ik wil hier niet doelen op eenige manifestatie op occult gebied, doch meen dat zijn geest waarvoor Schwalla dood was, — zich plotseling had hersteld en het feit had ontdekt dat deze plotseling iets warm omvatte, iets, dat zijn eenzaamheid deed verdwijnen en hem gerust stelde. Dit „iets" was niet door het geluk te verwoesten en al zou hij ook nooit meer mogen liefhebben, de Liefde was nochtans steeds bij hem.

Hij zag dit niet in op de wijze waarop ik er uitdrukking aan geef; evenmin kwam de gedachte aan Liefde bij hem op. Hij wist slechts dat zijn gemoed, temidden van de vernietiging zijner wereld, een punt had om uit te rusten, zooals de duif op den berg Ararat, en dat op den Fulmar bij hem een „tegenwoordigheid" was, waar de zeevogels dien morgen op doelden, en waar het Leven op had gedoeld voor den eersten keer, toen Schwalla hem was verschenen in de eerste dagen hunner kennismaking en hem een „goede kameraad" toescheen — een „mooie lentedag."

Hij had veel slechte dingen gedaan in zijn leven, hij had veel dwaasheden begaan, maar een groot „iets" had hij volbracht. Hij had liefgehad, en hoewel Schwalla voor eeuwig dood voor hem zou moeten zijn, zou de liefde, als een kind ontsproten uit een spookachtig huwelijk, bij hem zijn totdat hij stierf.

(Wordt vervolgd).

KERKGEZICHT TE WASSENAAR.

WASSENAAR.

WE waren afgestapt aan de halte van den Electricischen spoorweg, en tippelden welgemoed langs de hooge trap spoordijk-afwaarts, zoo den Leidschen straatweg op.

Deze weg heeft een zekere vermaardheid, en wanneer men hem daar op een schoonen zonnigen zomermorgen voor zich uit ziet liggen, dan moet men erkennen, dat zijn vermaardheid verdiend is. En — hoe meer men in de richting van Wassenaar vordert, hoe meer de schoonheid der streek zich voor u ontvouwt. Aan den voormaligen theekepel van Oud-Clingendaal genaderd, ziet men het landschap tot zijn volle pracht ontwikkeld. Ter linkerzijde van den weg ligt de oprijlaan van het bekende kasteel Oud-Wassenaar. Het park van dit kasteel Oud-Wassenaar is als het hart van deze schoone streek te noemen. Welk een heerlijk geboomte, waar men ook den blik heenwendt.

Hoe eigen zijn de boomen al'
Van dracht en groeibaarheid;
De eik ontbloot zijn takken nooit,
Hoe fel de buien berschen
De beukenboom zijn handen naar
Den hemel openspreidt;
En, slaande, schijnt de berkenroe
Den wilden wind te derschen.

Te midden van deze heerlijkheid alomme van geboomte ligt in een weidsche openheid het kasteel Oud-Wassenaar.

Laat me u dadelijk zeggen, dat het kasteel Oud-Wassenaar heelenal niet oud is, maar een der nieuwste onder de vele burchten des lands, die wij ooit zagen, — en dat waren er nogal wat. Dit nieuwe kasteel, in 1876—'79 gebouwd in zoogenaamden Oud-Hollandschen stijl, is thans in een hotel herschapen. Nabij het kasteel is een ander gebouw, het zoogenaamde logeergebouw, verzeen. Dit mag iets minder leelijk dan het kasteel zelf genoemd worden.

Omtrent den oorsprong van het kasteel Wassenaar is niet zoo heel veel te verhalen. In de dertiende eeuw wordt de naam der heeren van dien naam reeds genoemd; hun kasteel heeft echter niet eens ter plaatse gestaan waar thans het nieuwe is opgetrokken, doch in de nabijheid van het dorp Wassenaar zooals we aanstonds zullen zien.

Het thans bestaande buiten Oud-Wassenaar werd blijkbaar eerst in de 18e eeuw aangelegd, en heette toen Hoogwoude. Er is dus in het gansche nieuwe „Oud-Wassenaar” maar weinig dat den oudheid-speurder bevredigen kan. „Maar er zijn,” — aldus J. Craandijk in zijn opstel over dit kasteel, — „een paar namen aan verbonden, die wel opwegen tegen die van menig adellijk en zelfs grafelijk geslacht, al werden zij gedragen door mannen van burgerlijk bloed. Mr C. J. de Lange van Wijn-
garden en Mr. G. Groen van Prinsterer hebben er gewoond, —

de Goudsche schepen, wien ambt en politiek aan de Goejanverwellesluis tegenover de prinses van Oranje plaatste, en de Haagsche volksvertegenwoordiger...., de man van grooten invloed, niet op geestverwanten alleen, en ook door tegenstanders om karakter en gaven algemeen geëerbiedigd. Het grootste deel van zijn „Nederlandsche gedachten” is hier geschreven, en zoo mag Oud-Wassenaar zich beroemen, een der plaatsen te zijn, vanwaar invloed is uitgegaan op den lande, en als zoodanig een plek, voor de geschiedenis des volks van gewicht.” Het kasteel, door deze groote Nederlanders bewoond, is er niet meer; het lag wat verder van den Leidschen straatweg verwijderd dan het nieuwe 1).

Langs de smaragdgroene weide en den vijver wandelden wij nu voor langs het kasteel om, ten einde den omtrek eens wat verder te gaan bezien. Den fraai beboomden Oud-Wassenaarschen weg, de Beukenlaan, den Schouwweg en de Groot-Haesebroeksche laan volgend, werden wij ingewijd in een landschap van forsche en tevens teedere schoonheid. En afwisselend als weinig andere. Nu eens breidden machtige beukengalerijen hun plechtigen schaduw, dan weder lag een laan van wirwarrend, romantisch gevormd geboomte voor ons uit als een kleine woeste wereld. Een andermaal strekten zich vonkelend groene grasvloeren naar verre verten, hier en daar onderbroken door donkere bosschages waar een rood pannadak als een vriendelijk teeken uit omhoog geheven stond, en welke grasvlakten weidsch omboord waren door hooge schermen van opgaand geboomte. Elders weer slingerde een liefelijk laantje zich met zijn helder zandgrondje als een beek door het grijs-groene wilgenhout, of opende zich voor ons bewonderend oog een schitterend verschie van heerlijke landerijen. Het zijn de parken Groot-Haesebroek, Backershagen, de Pauw en Rust en Vreugd. Aan den uitersten westelijken grens van Groot-Haesebroek breidt zich achter verrukkelijk diep geboomte de teedere liefelijke duinvallei uit.

Het waren hier vroeger alle gesloten buitenplaatsen: thans echter zijn de reeksen buitens van Groot-Haesebroek, de Pauw en Backershagen voor villa-parken in exploitatie gebracht door de exploitatie-maatschappij Park „Groot-Haesebroek” te Wassenaar. „De Pauw,” is de prachtige bezitting van wijlen prins Frederik der Nederlanden met een landhuis van vorstelijken eenvoud en een parkaanleg van den Duitschen tuinarchitect Petrol, waarop men van den straatweg af een ruim gezicht heeft. Aan de andere zijde van den Leidschen straatweg liggen de oude aaneenschakeling van verrukkelijke bosschen en schoone natuurtafereelen. Benoorden de Pauw ligt het huis den Deijl, een in-

1) Zie uitvoeriger over „Oud-Wassenaar” het geïllustreerd artikel in „Buiten” van 17 en 24 Juli 1909.

DUINGEZICHT BIJ WASSENAAR.

richting van goede bekendheid; hoevele Leidenaars, maar vooral Hagenaars bevolken in schoone zomeravonden den Leidschen straatweg al peddelend en keuvelend, en het einddoel van deze tochten is vrijwel onveranderlijk het huis „Den Deijl”. Ook hier zou vroeger een adellijk jachtslot gestaan hebben, en de naam „Den Deijl” zou zooveel beteekenen als de deeling, de verdeling van den buit, die als de jagers hier voor genoeglijke feestmaaltijden saamkwamen, zou hebben plaats gehad. En nóg houdt „Den Deijl” zijn oude traditie hoog, en met eere; nog komen er menschen uit velerlei richting hier samen, nog worden er feestmaaltijden voor fuivende en gezelsende gezelschappen bereid, en een zelf gemaakte buit moge er al niet meer verdeeld worden, de door anderen gemaakte buit in velerlei vorm wordt er met genoeg verorberd. Het is een plezierige pleisterplaats en wij persoonlijk hebben er ook van vroeger tijd goede herinneringen van be waard.

Langs genoeglijke, afwisselende wegen en wegelkens raakten wij naar het dorp Wassenaar. Van verre ziet men het ranke kerktorentje boven het geboomte uitsteken. Het dorp is nogal welvarend, en zoo zijn er van de oude hoekjes, den Hagenaars vooral eens zoo bekend, heel wat ten offer aan de sloepers gevallen. De totaalindruk van de oude dorpsstraat moge echter vernield zijn, toch zijn er nog wel hier en daar aardige partijtjes oude huizen met linden uit vroeger pittoresk gloriëtijdperk gespaard gebleven. Die uitgespreide linden voor de oude geveltjes waren steeds iets zeer karakteristieks voor Wassenaar. Als knaap hebben wij ze wat bewonderd, wanneer een uitstapje ons eens vanuit den Haag deze buurt invoerde, en nog deed het ons deugd, die linden her en der in kleine reeken weer te zien, vrienden uit een lief verleden. Het is schoon, die zacht- en bleekbladige linden in vollen zomerbloei te zien leven in de volheid van hun teedere schoonheid. Het wekt des dichters woord in u op.

Het schaduwvolle lindenloof
Te geren schouwe ik aan,
Van geur onovertroffen als 't
Aan 't bloeien is; en 't ronken
Der bezigzijnde bietjes op
De blommen en de blaen,
Is zoete, alsof er harpen langs
De lindenlanen klonken.

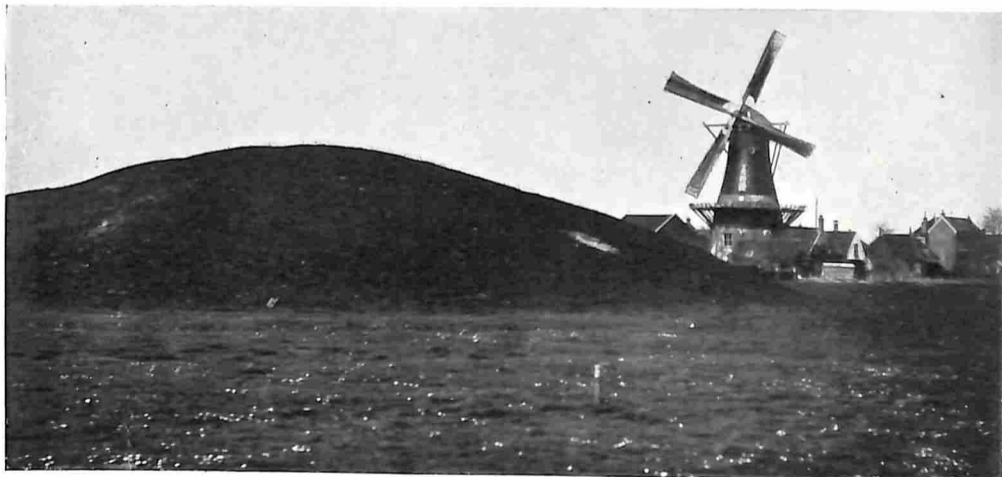
Er is nog ondanks alles een stempel van ouderwetsche landelijkheid op het dorp; nochtans zagen wij er tevens op het gebied der practische hedendaagschheid een inrichting zooals men er in andere zoo kleine dorpjes tevergeefs zoeken zal; wij bedoelen het splinternieuwe, aan alle eischen, ook de strengste, der moderne ziekenverpleging voldoende klein, gasthuis van het Groene Kruis.

Een oud dorp is dit Wassenaar, ontstaan bij den burcht van het aloude adellijke geslacht der Wassenaars, die gestaan moet hebben ter plaatse van een weiland bij den Kerkdam, den weg die het dorp met den Leidschen Straatweg verbindt.

Op dit weiland, onlangs helaas geschonden door den aanleg van een nieuwen weg, en reeds geruimen tijd ontsierd door de fel roode tinten van de R. K. Kerk, rijst een kleine met gras begroeide heuvel. Daaronder, zeide men steeds te Wassenaar, zouden de overblijfselen van den burcht zijn begraven. Nog niet lang geleden echter heeft onder leiding van den bekenden archeoloog Dr. Holwerda een onderzoek van den heuvel plaats gehad. Steenen fundamenten zijn daarbij niet gevonden, wel een z.g. „standspoor”, een plaats, die aanduidt, dat daar vroeger een omwalling gestaan moet hebben. Ook eenig aardewerk uit de 8e tot begin 14e eeuw zijn bij die opgraving voor den dag gekomen.

Het dorp voert nog steeds het wapen van het oude geslacht: een in vieren gedeeld schild, in twee kwartieren drie wassenaars of wassende manen, en in de twee overige een baar dragende.

In het westen van het dorp staat, naast een lief pleintje, het kerkje, als gevat in 't groen van iepen, kastanjes en linden. Op zich zelf geen architectonisch-belangrijk gebouw, vormt het toch het middelpunt van een bekoorlijk plekje; achter de kerk ziet men de bosschen van het buiten Duinrel, waarboven hier en daar stukjes blanke duinen blinken. Aan de oostzijde der kerk rijzen afgebrokkelde, met klimop begroeide muren, de overblijfselen van het oude koor. Wassenaar's kerk, oorspronkelijk gewijd aan den H. Willebrordus, is herhaaldelijk afgebrand, het laatst door Spaansche soldaten in 1572; spoedig daarop werd zij weder opgebouwd. Met den ouden toren herinnert nog slechts de ruïne van het koor aan de verdwenen kerk. Daarnaast vindt men een

DE HEUVEL OP HET WEILAND BIJ WASSENAAR, WAARONDER DE OVERBLIJFSELEN VAN DEN BURCHT BEGRAVEN ZOUDEN ZIJN.

kleine kapel, waarin leden van het geslacht der Raephorsten begraven zijn. In de kerk zelve zijn verscheiden graven en grafkelders der aanzienlijken, die in de omgeving van het dorp gewoond hebben.

Landelijke rust heerscht al spoedig om den wandelaar, die ten oosten van het dorp Wassenaar den weg volgt, welke langs de bosschen van Duinrel leidt en vervolgens, bij 't verlaten van den weg die zich noordwaarts richt en naar Katwijk voert, oprijst naar de duinen. Tot zoover strekken de Hagenaars gewoonlijk hunne tochten niet uit, en men wordt er dan ook niet al te veel gestoord bij 't genieten van het eenzame duinlandschap. Zeker, de schoonheid van een dergelijk landschap met zijn onregelmatige zandige hellingen en gebroken kammen, is ook elders langs onze kust te genieten; intusschen zijn er maar weinig verharde en dus ook per fiets te berijden duinwegen, als deze „Wassenaarsche slag”, voerende door een duinstrook zóó breed als die bij Wassenaar. En, aan zee gekomen, is men met deze bijkans alleen; geen badplaats heeft er de vrije natuur weggedrongen.

Eeuwen geleden lag hier intusschen een dorp, Berkhey geheeten, dat reeds vóór 't midden der 17^e eeuw verdwenen was.

Meer somber dan dit heeft ons gemaakt de wetenschap, dat daar bij 't te samenkomen van den zeeweg en dien naar Katwijk nog enkele tientallen jaren geleden een prachtig boschrijk landgoed Rijksdorp lag; wat er van overbleef, zal als villapark geëxploiteerd worden. Gelukkig heeft Wassenaar's omgeving nog zooveel geboorte behouden, dat het zoo'n enkel verlies niet al te zwaar gevoelt.

Zoo rond het dorp henen kwamen wij weder gaandeweg langs de schoone wegen het verrukkelijke park Groot-Haesebroekbinnen. En weer trof ons het monumentaal en grillig geboomte; het welig eikenhout, de vormenvolle beuken, desomber-groene sparren in hun grillige wendingen, de teedere elzen, de fantastische wilgen, en nog zoovele schoone andere, en ja, wij moeten erkennen, dat deze streek ons niet weinig door haar merkwaardig, veelsoortig en edel geboomte getroffen heeft. Dien dag van ons bezoek zagen wij boomen als wij er wellicht nog nimmer hadden aangetroffen.

Maar behalve een wereld van schoone boomen, leeft die groep van Wassenaarsche parken in onze herinnering ook als een wereld van waarlijk schoone, geestige, welgebouwde huizen, landhuizen. Er zijn natuurlijk ook hier van vele soorten, vele bouwtranten, bijeene, maar in bijna elk van die soorten, zou men zeggen, is wat goeds te zien. We hebben genoten op onzen tocht van den aanblik van zoo menig uitnemend bouwwerk. Hier vonden wij menigmaal mooie oplossingen van het zeer moeilijk vraagstuk: bevalligheid aan hechtheid, oorspronkelijkheid aan redelijkheid te paren. Jammer dat door de bewoners of lastgevers niet steeds het ontwerp van den architect geheel naar diens opvatting kan worden uitgevoerd; jammer, dat er veranderingen of aanvullingen van diens plan door de bewoners worden noodig geacht, want dat schijnt ook in deze streek al even goed als elders te gebeuren.

Wij hebben een allerbeste herinnering mede naar huis genomen van dit Wassenaar, zoo vol van afwisselend landschap-schoon, — duinen, bosschen, weiden, — zoo heerlijk buitensch met zijn getemperde zeelucht.

Chineesche spreekwoorden.

Er zijn meer boomen oprecht, dan menschen.
Een vriendelijk woord schenkt warmte voor drie winters.
Hooge boomen worden het eerst geveld.
Niet de wijn maakt den mensch dronken: hij doet het zelf.

Iedereen geeft een schop tegen een omvallenden muur.
Zonder zoo iets als dwaling, zou waarheid niet bestaan.

DE GESCHIEDENIS VAN L. GAIUS RUFFILIANUS.

I.

TEN tijde van Caracalla, de goede keizer die aan al zijn onderdanen het Romeinsche burgerrecht schonk, en op wie de naijverige Romeinen, hierover gebelgd, spottend zich wreekten, door van hem te vertellen dat hij een hond als consul aanstelde, leefde in een van de krochten van de Suburra, de libertinus M. Lucius Ruffilianus, met zijn vrouw Marca. Lucius was, naast vele anderen, door zijn heer, een belastingpachter, vrij gelaten ter gelegenheid van de geboorte eener dochter. Daar de Romeinen, zooals bekend is, de groote kunst verstonden het nuttige aan het aangename te paren, had deze belastingpachter, terzelfdertijd als hij zichzelf de voldoening schonk weldadig en menschlievend een aantal ongelukkigen vrij te laten, zijn geluk vergroot door deze invrijheidstelling te binden aan het jaarlijks opbrengen van geschenken, zoodat hij, naast een zedelijke voldoening, ook de materiele had, in plaats van een aantal vraatzuchtige slaven te moeten voeden, van hundertwege op een vast bedrag te kunnen rekenen. Het moet gezegd worden dat hij de materiele voldoening een belangrijke rol had toegedacht en de te leveren geschenken niet gering waren. Wat natuurlijk de zedelijke voldoening in het minst niet verkleinde daar deze belastingpachter, als velen in Rome en nog in onzen tijd, de kunst

verstond om de motieven zijner daden juist ver genoeg na te gaan om zich geen egoïsme te moeten verwijten.

M. Lucius Ruffilianus was er trotsch op een vrij man te zijn geworden. Hij dreef een klein handeltje in visch, en ventte 's avonds met gebakken en gebraden vischjes, walmend van de olie, in de buurt- en matrozenkroegen. Wel zuchtte hij zwaar onder zijne verplichtingen, en had steeds weer last om het noodige ervoor bijeen te schrapen, zoodat

hij het als slaaf veel beter had, maar hij droeg zijn lot geduldig, in het bewustzijn dat de vrijheid het edelste attriboot van den mensch is, en dat men er wat voor over moet hebben. Tegenover de zeelui die op het Oosten voeren, en van daar allerlei leerstellingen meebrachten over verandering der tijden, die zij met grooten omhaal van woorden verkondigden, verdedigde hij, voorzichtig maar met vasthoudendheid, het behoud en de gelatenheid, meenende dat het beter is een klein handeltje in gebraden visch zeker te hebben, dan om groote rijkdommen het leven en het handeltje te wagen.

II.

Op een feestspel in het Circus zag hij Marca. Zij stond hoog op de teenen om het einde van een gladiatorenkamp te volgen; zij was hoogrood van opwinding en hare zwarte oogen lachten met eenige wreedheid. Afwisselend juichte zij in helle klanken, en haptten haar roode lippen in een vollen druiventros. Zij had niets van de trotsche schoonheid der Romeinsche vrouwen, zij was een dartele Napolitaansche. Lucius was ontroerd, en door zijn waardige manier van spreken geïmponeerd, was zij bereid zijn leven te deelen. Zij verzorgde zijn huishouding en braadde de vischjes, nadat Lucius haar had geleerd hoe men met weinig olie veel walm kan verwekken. Want dit lokt de koopers en doet eten.

Zij kregen weldra een zoontje; en verder geen kinderen. Het zoontje noemden zij Gaius, naar den patroon van Lucius; daarvoor ontsloeg de patroon hem gedurende een

WASSENAAR. DE OVERBLIJFSELEN VAN HET KOOR DER KERK.

jaar van de betaling van geschenken. En ook had Lucius een dankbaar hart en veel eerbied voor zijn patroon.

L. Gaius groeide flink op temidden van den stank en het ongedierte der Suburra, en de walmen van den vischhandel. Hij leek in de olie gebraden, zoo gezond en krachtig was hij. Reeds vroeg hielp hij de klanten, en weldra ging hij 's avonds ook uit venten. Zijn vader liet hem dan ook gauw aan de zorgen van de huishouding deel nemen en telde en cijferde hem voor, hoe men obool bij obool voegt, en voor het geld bezit verkrijgt. Voor hem besprak hij met Marca hoe het mogelijk zou zijn, na de betaling der geschenken, nog een nieuw kleed voor haar te koopen, of een stuk in de huishouding. En dan nog wat geld opzij te leggen, voor zijn groot plan, den handel uit te breiden, ook vruchten te verkoopen, en een slaaf te koopen voor het venten. Dit was zijn ideaal, waar hij van droomde zonder eigenlijk zelf aan de mogelijkheid ervan te gelooven, want telkens weer opnieuw moest het opzijgelegde geld worden aangesproken, als de handel minder goed ging, voor de geschenken.

III.

Zoo kreeg Gaius het vaste geloof in de waarde van het bezit, dat zijn vader hem leerde, en werd het levensprobleem zeer vereenvoudigd voor hem; het drong diep in hem door dat het bezit de lust van het leven is, dat het er op aankomt alle krachten hiertoe in te spannen. Zijn verlangen ernaar was echter sterker dan bij zijn vader. Terwijl deze slechts droomde van het genot een slaaf te hebben, was Gaius zeer begeerig naar genietingen. Niet zonder afgunst begluurde hij de matrozen, die in de kroegen zoete wijn dronken, en zijn vischjes aten alsof dit niets voor hen beteekende. En als hij in de middenstad de groote paleizen zag van de rijken, of wanneer hij de geschenken bracht aan den intendant van den patroon en een blik in den tuin wierp, en de groote heldere keuken zag, of hij moest uitwijken voor de kostbare door sterke negers gedragen draagstoelen der patricische vrouwen, of ook wanneer hij den morgen der groote feestdagen ver de Via Appia opliep, of de via Nova, en de rijke villa's en tuinen zag, of bij de feestspele, de senatoren en patriciërs, in bonte zijden toga's op het amphitheater door elkaar zag woelen, dan had hij niet als zijn vader, genoeg in deze dingen, maar barstte van nijd en afgunst bijna. En wilde als zij alles wat maar te genieten was, leeren kennen. En hij noemde bij zichzelf de ontzettend vele dingen die het leven schoon maken. Niet dat hij een klare voorstelling had van het genoeg dat zij verschaffen, maar omdat hij de gedachte niet kon verdragen dat hij dit alles nooit zou leeren kennen. Dan klaagde hij, niet rijk te zijn, en over de grootte der geschenken aan den patroon. Wel zeide Lucius: „Rijkdom is nog geen geluk”, wees op de zorgen van den rijke, en betoogde lang welk groot voordeel het voor hem was een vrijgeborene te zijn, want de vrijheid is het schoonste dat de mensch verkrijgen kan; maar Lucius zelf was te zeer van de waarde van den rijkdom overtuigd om diepen indruk te maken. Marca vooral knikte haar zoon lachende toe haar Napolitaansch bloed liet zich gemakkelijk opzweepen, en zij gaf den jongen een groote tros druiven, of een handvol dadels of gedroogde vijgen, om hem te troosten. Dit was zeer verkeerd van haar, want men moet de kinderen niet verwennen, maar vruchten hadden haar altijd over alles getroost. En daar de jongen er niet lui om werd, maar zich integendeel nog meer voor het handeltje inspande, en met schriller stem zijn gebraden visch prees na zulke dagen, maakte Lucius er ook geen aanmerkingen op.

IV.

Zoo kwam het dat de jonge Gaius een

WASSENAAR. DE WASSENAARSCHE SLAG.

geheim misprijzen had voor de wijsheid van zijn vader. Hij zag hem zelf dag aan dag zwoegen en peuteren om bezit en was niet oud genoeg om zich bij de tegenstrijdigheid, dat men zich afbeulen zou voor iets dat toch geen geluk bracht, neer te leggen. Hij meende dat dit een poging van zijn vader was om over zijn armoede heen te komen, maar zichzelf wilde hij niet zoo bedriegen.

Zoo groeide zijn verlangen, en vormde zich met den dag vaster de gedachte dat hij kost wat kost rijk zou worden. Daar hij wel zag dat dit met den vischhandel niet gaan zou, verklaarde hij, toen zijn vader eindelijk een ouden slaaf had kunnen koopen, dat hij bij een argentarius in dienst zou gaan, om geld te winnen. Zijn vader moest weldra toegeven, want Marca steunde haar zoon. Zoo kwam Gaius bij een bankier in dienst, en daar hij vlug van begrip was, en de zaken van zijn heer met zorg waarnam om diens vertrouwen te winnen, en ook omdat hij in de vermeerdering van bezit genoeg vond, steeg hij gauw in de gunst. Zoodat hij, zeer jong nog, een vertrouwenspost kreeg, toen de slaaf die hem waarnam was gestorven, en de argentarius geen anderen voldoende kon vertrouwen. Daar de bankier zijn ijver zag, liet hij hem in kleine mate met het geld dat hij had overgespaard, aan zijn handel deel nemen. En ook kon Gaius zich door hen die met zijn heer wilden handelen, voor kleine diensten laten betalen, zoodat hij al gauw een hoopje geld had. Dit waagde hij geheel in een speculatiezaak in gronden, die gelukte. Ook een paar andere gewaagde ondernemingen die hij had weten op te diepen, vielen mee, zoodat hij zijn kapitaal-tje vermeerderde en den naam kreeg een jonge man met een toekomst te zijn.

Zoo werd Gaius een man in goeden doen, zijn ouders waren beiden gestorven, zoodat hij geheel vrij stond. En hoe gaat het in de wereld? Het water vloeit naar de zee. Waar geld is wil meer geld zijn. In bijna alle eenigszins gewaagde ondernemingen van den tijd was hij betrokken, en door zijn werkelijken speurzinn vielen zij meestal mee. Het spreekt vanzelf dat hij niet bleef hangen bij deze bekrompen opvatting van de

WASSENAAR. EEN DER LANEN OP GROOT-HAESEBROEK.

eerlijkheid, die de beste zaken onmogelijk maakt. Maar hij was veel te voorzichtig om werkelijk verboden dingen te doen. En naarmate hij rijker werd, werd hij ook strenger in de keus van zaken. Want niet om den rijkdom was het hem te doen, maar om de genietingen die men voor het geld koopt, en den naam een geslepen maar eerlijk man te zijn had hij als een genot leeren beschouwen, sinds hij er voor gezorgd had zijn ontwikkeling te volmaken, beschaafde zeden aan te nemen, Grieksch had geleerd, en kennis der geschiedenis en der kunst had opgedaan. Hij was bekend als een beschaafd, weelderig levend en kunstlievend man, en wanneer hij eens tot de machtige financiers van Rome behoorde, bezat hij een prachtig paleis, rijke villa's en buitengoederen, allen met smaak en groote weelde versierd. Alle genietingen der zinnen en van den geest gebruikte hij met volle teugen. Niet als een koude proever, als zoovele patriciërs, maar met hetzelfde onverzadigbaar verlangen, waarmee Marca naar den gladiator-kamp had gekeken, toen zijn vader haar voor het eerst zag, ging hij op de genietingen af. En toch vond hij zichzelf steeds terug om nieuwe rijkdommen te verwerven.

Zoo leefde hij jaren lang. Men meene echter niet dat hij slechts zinnenstreeling zocht. Niet dat bekoorde hem, enkel het verlangen, dat geene genieting hem onbekend zou blijven. Daarom werden ook de kuische en wonderbaarlijke genietingen van den louteren geest de zijne. De Grieksche wijsheid had hij na enkele jaren leeren hoogschatten. Toen hij nog jonger was, had zij hem afgeschrikt, omdat hij haar te ernstig opnam. Nu was zij hem een delikaat en harmonieus genoegen geworden, dat als een welpassend kleed rond zijne gedachten hing. Niet de middelmatige leer van Epicurus, maar de strenge zedenwetten der Stoa hadden zijne voorkeur. Het was hem bij het begin van elk feestmaal een diepe voldoening, deze te doorgronden en van alle zijden te belichten. Weinigen hadden een zoo groote belezenheid in filosofische werken als Gaius, de rijke argentarius.

V.

Hij was nu wel de machtigste financier van de geheele stad geworden. Geheele vloten bevrachtte hij, steden liet hij in verre wingewesten uit den grond verrijzen. Mancipia waren hem tribuutschuldig. Zijne rijkdommen waren fabelachtig.

Weinig gaf hij om politieken invloed. Slechts werkelijke genoegens verlangde hij, er liepen woorden van afkeuring van hem rond voor hen die zich met den schijn van macht die de publieke zaak geeft, vergenoegden.

Men kan niet zeggen dat hij ontevreden was, maar steeds voelde hij zich gedrongen nieuwe ongekende, genietingen na te jagen. Hij zocht er geen voldoening in, en liet er zich dan ook nooit door beheerschen, maar hij kon de gedachte niet verdragen dat hem iets onbekend zou zijn gebleven.

Zoo gebeurde het dat hij ook in het bezit kwam van een

WASSENAAR. MODERN LANDHUIS OP GROOT-HAESEBROEK.

jongen, geleerden slaaf. Het was een Jood, die in Griekenland tot paedagoog was opgevoed, en van wien reeds vroeg een groote faam van geleerdheid en wijsheid uitging. Voor veel geld kocht Gaius hem. De jonge paedagoog was hem een wijs leermeester in alle aangelegenheden van den geest. Hij had een natuurlijke diepzinnigheid en was tot in de geheimste wetenschappen ingewijd. Gaius hechtte zich zeer aan hem, en besloot tenslotte hem vrij te laten door hem als zoon te adopteren. Hij sprak hem hierover. De paedagoog toonde zich echter niet buitengewoon verheugd. „Gij zult mijn zoon zijn,” zei Gaius, „en al mijn rijkdommen, al mijn genietingen zullen de uwe zijn.”

„Vrij word ik graag,” zei de slaaf, „en ook uw zoon, maar laat me als tot nu alleen u mededeelen wat ik kan, laat me aan mezelf over, en ga alleen verder uwe genietingen na, laat mij de mijne.”

„Gij neemt de principes der wijsbegeerte te ernstig op, weet gij dan niet dat men zich ook voor deze dingen niet mag buigen?”

„Gij meent toch niet dat zij me dwingen? Maar ik vrees bij den ruil te verliezen. Hebt gij nog niet nagegaan, welk hard leven gij hebt, Gaius, hoe klein uwe genietingen zijn?”

Dit trof den bankier in het hart. „Ik weet dat er me nog veel te genieten overblijft,” zei hij, „dat er me nog vele dingen onbekend zijn, maar ik zal ook deze dingen veroveren, gij zult me helpen ze te ontdekken.”

„Dit is niet wat ik bedoel. In werkelijkheid meen ik dat de genieting u nog steeds vreemd is gebleven. Is het u nog niet klaar geworden dat alles wat gij denkt en voelt, alles wat u tot genot moest zijn, u voorbij gaat als het vliedende water, dat men meent in de holte van de hand te houden, maar dat ze slechts even verfrist en dan voorbij vloeit? Steeds verwacht gij ander water, maar telkens ontglipt het aan uwe grijpende handen. Gij bezit niets, omdat er geen vast punt is waaraan gij u kunt vasthouden. Slechts door u te herinneren wat geweest is kunt gij dit verkrijgen, zoo alleen is er in uwe gewaarwordingen de noodige rust. Maar hoe zwak is dit genot, dat nochtans het eenige is dat u ten deel valt! Steeds is het vermengd met het bittere gevoel verloren te hebben wat men herdenkt. Dit wrange gevoel maakt ook zelfs de herinnering eer tot een kwaad dan tot een goed.”

„Gij hebt gelijk,” zei Gaius, getroffen en daardoor bitter, „de volledige genieting is niet voor den mensch, zij ontsnapt hem, als het daglicht aan de dwalende oogden van den lezende. Maar denkt gij me door die wijsheid te weerhouden van het zoeken naar nieuwe genietingen? Troost gij u daarmee in uw gebrek? Mijn vader troostte zich met zijn vrijheid! Ik wil geen troost, ik ben geen zwakkeling, beter zijn deze genietingen dan uw woorden-kramerij.”

„Een troost,” zei de slaaf, „een troost,” lachte hij mild.

„Dacht gij werkelijk dat de mensch de volkomen genieting niet kan kennen? Maar dan was het leven niet waard geleefd te worden! Weet gij dan niet dat wij ons genietingen kunnen voorstellen zooals zij in het tastbare leven niet te bereiken zijn? Hebt gij dan nooit ingezien dat gij niet leeft van de genietingen die gij hebt, maar slechts van deze die gij voor morgen en de toekomst verlangt? En dat hunne verwezenlijking hen doodt, omdat zij slechts een flauwe weerschijn zijn van wat gij verwachtte? Terwijl gij uwe genoegens met moeite en leed najaagt, komen honderdmaal schoone me, als ik de oogden sluit, opzoeken! Wat is het de moeite schaduwen na te jagen als de dingen die voor onzen geest veel werkelijker zijn, ons komen bezoeken?”

Beiden zwegen. Een kleine lach speelde om Gaius' lippen. „Het is goed,” zei hij dan, „ga, ik wil alleen zijn.”

Men vertelde later van hem, dat hij dien nacht zeer onrustig was, en spottend lachte in zijn slaap.

's Anderendaags liet hij den inventaris opmaken van zijn rijkdommen. Hij verdeelde ze geheel onder zijn slaven. Hij zelf legde een versleten slavenkleed aan.

en ging de Via Appia af, naar het Zuiden toe. Voor de schoonste villa's en luthoven bleef hij met begeerige blikken staan.

In Napels heeft hij jaren rondgezworven, bedelend, of met begeerige oogen de rijke huizen of de schoone gewaden der machtigen beglurend. Bijna steeds hapte hij in een vollen druiventros.

Dit is de ware geschiedenis van L. Gaus Ruffilianus.

G. BRAMCK.

HET MUSEUM PLANTIJN TE ANTWERPEN.

(Slot).

EEN der genoeglijkste binnensten van het drukkerspaleis is wel de oude winkel, die wij daarna betraden. Welk een intieme nobele atmosfeer in dit „winkeltje”!

Die kleine ruimte met de fraaie oude boeken op schappen langs den muur, de antieke toonbank met het authentieke kasboek, de goudweegschaal, de kalender van 1595, het houten Mariabeeld, de glas-in-loodvensters, — het is alles van een geheimzinnige bekoring! Mijn hemel, wat een vriendelijke intimiteit, zoo'n ouderwetsch boeken-magazijntje! Daar gaat iets van uit . . . Daar is iets warmes, innigs, goeds . . .

De vloer van het winkeltje ligt een drietal treden boven den grond van de H. Geeststraat; men komt er binnen langs een eikenhouten trap.

Achter den winkel vindt men den z.g. „achterwinkel”, of kantoor. Het meest opvallend zijn daar een fraaie ouderwetsche klok en een Vlaamsche kast en dito tafel uit de 17e eeuw. Dit kantoortje wordt van den winkel gescheiden door glas-in-loodvensters. Het ligt tusschen dezen en de binnenplaats. Grenzend aan den winkel vindt men de eetzaal, een opvallend fraai vertrek, van een rijke distinctie. De omlijsting der uitgangsdeur is een prachtig stuk beeldhouwwerk: twee kolommen met een kroonlijst, en gebeeldhouwde lambrizeeringen, alles in den oud-Vlaamschen Renaissance-stijl. Niet weinig tot den indruk, die deze zaal op den beschouwer maakt, dragen de Vlaamsche tapijten bij, die twee der wanden bedekken, en herders-, jagers-, boeren- en plattelandstafereelen voorstellen; het is merkwaardig het werkmanschap van deze tapijten te bewonderen, die uit allemaal kleine, aaneengelaschte stukjes bestaan. De marmeren schouw uit de 16e eeuw, de Venetiaansche glasluchter, fraaie kasten, Chineesch porcelein, een antieke gebeeldhouwde eettafel en de stoelen met lederen ruggen en zittingen voltooien het karakteristieke dezer eetzaal.

We komen daarna in de zaal der Geschiedenis van de druk-kunst. Een vertrek, waar een verzameling van typografische merkwaardigheden is te vinden als wellicht nergens elders ter wereld. Eene beschrijving daarvan past uitteraard niet in dit opstel. Alleen vermelden wij even den eersten bijbel zoo gezegd door Gutenberg in 1450 gedrukt, en een eerste kaart van Europa, welke met haar acht engelen, die om een eivormige rondte zich al waterblazend bewegen, niet onvermakelijk is.

De binnenplaats overstekend, komen wij dan in de correctors-, of beter: de proeflezerskamer. Onder de vensters een groote schrijftafel van eikenhout, weerszijds een beweegbaar plankje dat voor lessenaar dient, en zitbanken vastgemaakt tegen de zijwanden. Boven de deur 17e eeuwsch beeldhouwwerk; voorts een gebeeldhouwde marmeren schoorsteen; ouderwetsche kandelaars en boeken en op een tafel gecorrigeerde proeven, waaruit ik onmiddellijk mocht constateeren, dat er geen noemenswaardige fouten in waren geteekend. Altijd een mooi gezicht! De vraag is trouwens de hoeveelste schoone proef dat is; vuile vellen met duizendpootige ondie-ren van haaltjes en streepjes en punten en verdere narigheden konden de menschen natuurlijk met goed fatsoen niet voor iedereen te kijk leggen; dat spreekt. Nauwelijks was ik van mijn blijde verbazing over de schoone proefvellen hersteld, of een nieuwe verrassing wachtte mij: aan den wand een keurig ingelijste tabel met de namen van correctors, die van 1556—1608 op de Plantijnsche drukkerij de proeven hebben

HET MUSEUM PLANTIJN. DE OUDE BOEKWINKEL.

nagekeken. En boven een der deuren zoowaar een juweel van 'n buste van den oudste dezer correctors, Cornelis Kiel of Kilianus. Welk een eer voor eenvoudige correctors, zult ge zeggen? — Doch laat mij u mededeelen, dat deze proeflezers geleerden van beteekenis waren, die de Latijnsche en Grieksche en Oostersche werken behalve ze te corrigeeren ook van noten voorzagen. En dus niet de eerste de beste waren. In het vette der aarde hebben ze zich overigens bij Plantijn niet gewenteld; de geleerde Kilianus kreeg voor elk werk, dat hij verzorgde, drie of vier gulden per week, en kon daar zelfs toen natuurlijk niet van rondkomen, zoodat hij er een bijbaantje bij moest waarnemen.

Naast de Correctors-kamer ligt het kantoor van Plantijn. De muren met het Vlaamsche goudleer en behangsel uit de 16e eeuw, de eiken lessenaar en kast, de oude boeken, de antieke Vlaamsche koperen kroon, . . . de heele aankleding is voortreffelijk en ernstig: een waardige omgeving voor geslachten van meesters als de Plantijn-Moretussen.

Naast dit kantoor ligt de kamer van Justus Lipsius, den vermaarden geleerde, die bij zijn vrienden Plantijn en de Moretussen vaak eenige dagen kwam doorbrengen en dan in deze kamer logeerde. Dit vertrek maakt met het prachtig behang van Corduaansch leder, goud en zwart, en de antieke meubels een zeer statigen indruk.

Langs een doorgang bereikt men vandaar de zaal der letters, waar men een verzameling drukletters vindt in hout en metaal, van de oudste vormen af, — alles uit typografisch oogpunt van ongemeene merkwaardigheid.

Nog merkwaardiger is de drukkerij zelve, welke naast de letterzaal ligt. Dit vertrek heeft zijn bouwtrant en ook zijn versiering hier en daar van uit Plantijn's tijd behouden. In de letterkasten zag ik een keur van Grieksche, Hebreeuwsche, Samaritaansche, Syrische en Latijnsche letters, ook Gregoriaansche muzieknoten. De werkplaats maakt een flinken indruk, al zou voor een modern bedrijf van den omvang van zulk een drukkerij wel wat meer ruimte noodig zijn. Trouwens de werkplaats schijnt vroeger zich te hebben uitgebreid over de letterzaal ernaast en de verdieping erboven. En dat kon ook al moeilijk anders, als men weet, dat Plantijn in 1576, zijn glorie-tijd, met maar eventjes 22 persen werkte. Thans ziet men er in de werkplaats een zevental, waarvan er een paar, reeds aardig in verval, uit Plantijn's tijd dagteekenen. Op een der oude persen wordt voor den bezoeker thans nog een Vlaamsch gedicht gedrukt, de vertaling van een door Plantijn zelve in het Fransch geschreven sonnet, en door hem met dien letter indertijd zelf gedrukt. Het luidt:

Het geluk dezer wereld

Een fraai en lachend huis, waar schoone bloemen geuren,
Met vruchten, lekk'ren wijn en lichten kinderlast;
Een vrouw, op wier gelaat de trouw, de goedheid fleuren,
Wier aard bij uwen aard in stil genoegten past;

Nooit voor den rechter staan, om geen geschillen treuren,
Want vaak wordt vaders erf in dwaas gepleit verbrast;
Tevreden met zijn lot, met moed het leven beuren,
Wijl minnaars en wijl vreemden zijn geweerd als gast.

Zijn eigen meester zijn, vrijuit zijn meening zeggen,
De handen zonder schroom in vrome handen leggen,
Zijn driften temmen en ze richten naar uw lust;

Den geest en 't oordeel vrij in 't open brein bewaren,
Op d' afgelegde baan van 't leven rustig staren,
Dan wacht men op den dood in peis en kalme rust.

Aan de wanden der drukkerij hangen verscheidene vellen, eigenhandig hier gedrukt door vorsten, die de drukkerij bezochten.

Vanuit de drukkerij komend, nam ik de hoofdgang weder, en de traphal doorgaand, besteg ik de breede trap naar de verdieping, deel uitmakend der verbouwing van 1761-'63.

Daar boven ging ik door een reeks van kamers, welke alle op zichzelf belangwekkend zijn; men vindt er de oude Plantijnsche drukken, boeken over de meest uiteenlopende onderwerpen, — letterkunde, rechtspraak, velerlei wetenschappen, voorts prentenboeken en bijbels, alle drukwerken van Plantijn en de Moretussen, verder houtsneden, kopergravures, en de platen voor deze, waaronder prachtstukken naar Rubens, van Dijck, Jordaens en andere grootmeesters. Voorts de „privilegekamer”, waar men de oudste en belangrijkste aan Plantijn door keizers en koningen verstrekte privilegiën tot drukken en uitgeven van bijbels, enz. vindt.

Te midden van deze vertrekken vol curiosa van typografie en kunst, trof ons het binnenkomen in Plantijn's slaapkamer. Hier geen kasten en tafels vol bezienwaardigheden, die ons herinneren dat wij in een tot museum ingericht huis ons bevinden. Hier de boeiende aanblik weder van een der vertrekken uit het schoone patriciërshuis, met de herinneringen aan het leven zooals het daar in werkelijkheid eens geleefd werd. Een monumentaal, beeldhouwd ledikant met het bed erin, bedekt met een zijden spreij uit de 18e eeuw, een bidstoel met een kerkboek erop, voor een palmhouten crucifix, een aantal goede doch sobere meubelen uit de XVIIe eeuw, een nobel goudleder behangsel. Ziedaar de versiering en het gerief van dit slaapvertrek.

Door een kleine zaal teruggaand, kwam ik aan een trap, welke naar de tweede verdieping leidde. Hier trad ik de oude lettergieterij binnen, een tweetal naast elkaar liggende vertrekken, echte oud-modische werkplaatsen. Men vindt er werkbank, slijpsteen, blaasbalg, lampen, de smeltovens, kroezen, gietlepels, kort en goed alles wat tot den stiel behoort, gerangschikt als ten tijde dat het bedrijf in vollen gang was. In glazen kasten zijn de stempels en matrijzen bewaard. Aan den muur staalkaarten der afdrukken van verschillende lettertypen. Het is voor vaklieden vooral een genoegen in deze inrichting rond te neuzen, en de oude gereedschappen enz. eens te vergelijken met al wat er tegenwoordig in lettergieterijen komt kijken. Wij voor ons hebben temidden van die oude gieters-spulletjes genoten. En niet weinig.

Voor het laatste bewaarden wij het vertrek, dat wellicht het merkwaardigst van alle is: de groote bibliotheek. Deze bibliotheekzaal werd, zooals zij thans nog bestaat, in 1640 ge-

bouwd en ingericht. De balkenzoldering en wandkastenbetimmering is buitengewoon mooi. In het midden staan een groote tafel en drie lage ladenkasten. Daarop prijken suggestief de aard- en hemelbollen en de borstbeelden in hout van Thomas van Aquine en twee pausen. Voorts rondom: de edele wandbekleding van louter boekwerken, en hoog, bij de zoldering wederom een reeks van beelden en geschilderde portretten. Aan het eind der zaal een bibliotheekkast, die, naar men zegt, sedert 1655 dienst deed als kapel, waar de werklieden alvorens aan den dagelijkschen arbeid te gaan, de mis kwamen hooren.

Deze bibliotheekzaal en de kleinere naastaan bevatten met de verder in het huis voorhanden boeken, ongeveer 15.000 deelen. En welk een boekdeelen! De oudste, de schoonste, de belangwekkendste uit een oogpunt van cultuur, kunst en wetenschap. En uit een oogpunt van handwerk, — drukken, zetten, binden, verder bewerken, — niet minder te rekenen tot het merkwaardigst wat ter wereld bestaat.

Door de kleine bibliotheekzaal en de naastaan liggende archievenzaal, geraakte ik aan de groote trap, en vond langs dezen den uitgang van het museum. En vanher daar op die stille, ingetogen Vrijdagsche Markt staand, was het of ik uit een droom ontwaakte, uit een droom, schoon en onvergetelijk. Een droom van oude en boeiende tijden, een rijk en trotsch verleden. Ja, als een droom was die wereld, daar achter de eenvoudige pui haar weelderig, nobel leven levend. Die galerijen van zalen vol kennis en schoonheid, rond dien onvergetelijken poëtischen binnenhof. Méér dan een droom nog. Een cultuurmonument. Een onschatbaar bezit voor de beschavingsgeschiedenis van het menschedom. S.

Een zonderling onteigeningsplan.

Naar aanleiding van ons artikel onder bovengenoemd opschrift, opgenomen in „Buiten” van 29 Mei l. l., wezen de heeren F. A. en H. Ooppel ons op hun plan, in hoofdzaak hierop neerkomende, dat de Leidschegracht tot het Singel wordt doorgetrokken.

„Buiten” is geen speciaal-Amsterdamsch blad, en zou, diep op dit plan ingaande, tot allerlei bijzonderheden moeten afdalen, allerlei straatnamen moeten noemen, die onzen niet-Amsterdamschen lezers niets zouden zeggen, ja, voor hen onbegrijpelijk zouden zijn. Daarom volstaan wij er mee te zeggen, dat dit plan ons veel rationeeler voorkomt dan dat van B. en W., dat het stadsschoon er niet aanmerkelijk door geschaad, en het verkeer te land en te water er door gebaat zal worden.

Een bezwaar tegen het plan der heeren Ooppel is, dat deze verlangde Leidschegracht niet recht op het Spui, maar op de Luthersche Kerk zouaanloopen. Logischer lijkt het ons daarom om ook een sloping van deze kerk in het plan op te nemen — waategen natuurlijk bezwaar bestaat — of de verlangde gracht iets naar 't noorden te laten ombuigen evenwijdig aan de tegenwoordige Beulingsloot, die men moeilijk — en ziedaar ons tweede bezwaar — zal kunnen behouden. Maar zoo het verkeer werkelijk gebaat en het stadsschoon niet aanmerkelijk geschaad wordt, zouden wij ons bij opoffering van de Beulingsloot, zij 't noode, neerleggen.

Er is iets wat ons hindert bij al de plannen van overheidswege om de groote verkeerswegen door de oude stad te verbeteren: het gaat zoo bij stukjes en beetjes.

HET MUSEUM PLANTIJN.
DE KAMER VAN JUSTUS LIPSIUS.

Waarom geen groot plan reeds thans te ontwerpen, bv. verbreding van Hoogstraten, Jodenbreestraat en Muiderstraat; verbreding der Utrechtsche straat; verbreding der Leidsche straat; doortrekking der Leidschegracht of aanleg van een straat tusschen Leidschegracht en Spui; verbreding van Beerenstraat, Wolvenstraat, Rosmarijnsteeg; aanleg van een straat tusschen Westerstraat en Korsjespoortstegen, verbreding van deze stegen, verbreding van de Oude brugsteeg; verbreding van Haarlemmerdijk en -straat.

Waarom toch dit gepeuter op kleine schaal?

Maar onze niet-Amsterdamsche lezers fronsen de wenkbrauwen en — wij eindigen.

'WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR

DOOR

F. ST MARS

(Geautoriseerde vertaling van
S. J. Barentz—Schönberg).

XII. EEN GRENSINCIDENT.

HET is niet verstandig een wilddierentemmer te ontslaan zonder opgaaf van redenen. Zeer zeker was het niet verstandig Marcus Payne te ontslaan van Wombats reizend circus. Marcus wilde zich wreken en dit deed hij ook. Hij werd op een middag om drie uur openlijk „op de keien gezet.” Om drie uur den volgenden morgen keerde hij terug en de terugkeer van Marcus was een zaak, die alleen hem aanging en Fangs, den grooten, grijzen wolf, die woonde in de eerste kooi links, als men de menagerie binnenkwam.

Niemand zag Marcus komen, evenmin zag iemand hem heengaan. Maar zij vonden drie uur later het hok van Fangs open en de kooi was leeg.

Eenmaal buiten het hok, bewoog zich over de zwijgende velden, een mager, pezig, sluipend spook in het maanlicht. Hij vertrok in galop, en er is geen loop, die lijkt op den galop van een wolf, want die wordt nooit vermoeid, en het dier dat hij tenslotte niet inhaalt, moet nog geboren worden.

Hij zocht de bergen, de eeuwige, plechtige bergen, die hij kon zien om de bosschen heen, als een vlek op den horizon. En een vos, die op zijn eigen, onwettige zaken uit was, keerde zich om om te kijken naar dezen lenigen reus, die in den mist voortgleed.

Het was ongelukkig, dat Fangs terecht kwam op een klein veld, verborgen tusschen de uitloopers der bergen, want het veld was schaars bevolkt door een witte koe en een kalf. Hij was zelfs al halverwege het veld voor hij zich bewust werd dat er een koe was, een witte lawine, die op hem afstormde.

De aanval van een koe, die een kalf heeft is niet om te lachen; toch lichte Fangs zijn magere bovenlip op in een kwaad-aardigen glimlach. Hij had dit voor op de koe, dat hij wist tegenover welke soort van onaangenaamheid hij stond; hij had om zoo te zeggen al meer met dit bijltje gehakt. De koe daarentegen hield hem voor een grooten hond, ofschoon, daar alle moederdieren dol zijn, zij net hetzelfde gedaan zou hebben al was het een leeuw geweest.

Wat nu volgde was opmerkelijk.

Het scheen alsof de aanval van de koe Fangs in den beginne had overbluft, maar toen hij onder haar trappende hoeven overeind scharrelde, was hij zelfs niet bezeerd. Het overeind krabbelen en de enkele snijdende beet, die volgde, scheen één beweging te zijn. Geen menscheijk oog had het kunnen volgen. Oogenblikkelijk sprong de koe omhoog, alsof ze aangeschoten was. Dit was niet het geval, maar er was een wond in haar zijde, vreeselijk om te zien

HET MUSEUM PLANTIJN. DE SLAAPKAMER.

— en de doodscreet van het kalf klonk van het andere einde van het veld; ofschoon, hoe Fangs ter wereld daar in die weinige seconden was gekomen, buiten het menscheijk begrip ging.

Dat wil het zeggen een wolf te zijn, met de snelheid, bewegelijkheid en duivelsche slimheid van een wolf. Men kan er ook bijvoegen, met de argwanende natuur van een wolf, want — o!

Juist toen de grauwe dageraad aanbrak, was Fangs heel plotseling en zonder eenige blijkbaar reden veranderd in een verstijfd beeld, als gehouwen uit grijs marmer. Alleen zijn scherpe, naar voren gestoken neus bewoog zich, trok krampachtig met het geluid van ingehouden ademhalingen. De lucht vertelt heel wat geheimen aan hen, wier neus kan ruiken, en Fangs rook een mensch.

Hij hield niet van menschen. Hij was trouwens in staat al de ellende in zijn leven in verband met hen te brengen; want het was een wild leven geweest met vele angstige ontspanningen, hongersnood, moord en alle andere verschrikkingen.

Daarom verdween Fangs door de heg en vijf minuten later krabde een verblufte boer zijn hoofd naast een half-razende koe en een dood kalf.

Hij had een mooie collie, die boer. Op het oogenblik rende

HET MUSEUM PLANTIJN. DE GRAVURES-ZAAL.

hij langs de heggen in het rond op zoek naar konijnen of iets anders. Te oordeelen naar het plotselinge, pijnlijke gehuil dat een minuut later weerklonk aan de andere zijde van de heg, en dat den boer half dood maakte van schrik en hem deed vloeken, zou men denken, dat hij niet het konijn maar iets anders had gevonden. Een feit was dat hij Fangs had gevonden, plat liggend in een sloot, afwachting wat er zou gebeuren.

Oogenblikkelijk was er een beet, een gegrom en een geren en Fangs, draaiend op zijn achterpooten, maakte dat hij wegkwam. Die hond kon het natuurlijk niet helpen. Hij wist niet dat een rustig liggende wolf en een opgejaagde wolf niet precies hetzelfde dier was. Het vreemde dier rende weg en hij wist niet dat het niet raadzaam was alleen jacht te maken op een vluchtenden wolf. Dat bemerkte hij pas, toen hij gebruik makend van zijn betere kennis van het veld, Fangs opving in een hoek van het veld.

De wolf had te kiezen tusschen een tien voet hooge hulshag en de collie. Te oordeelen naar het treurig-kijkende, met bloed bespatte, harige dier, dat antwoordde op het wilde geroep van den boer een minuut later, zou men afleiden, dat hij de collie had gekozen. Hoe dan ook, hij was er niet, toen de boer keek, en er was geen gat in de heg, terwijl de collie heelemaal gat scheen te zijn.

De wolf ging dadelijk naar de bergen, zich pijnlijk bewust van het sterker wordende daglicht en de noodzakelijkheid van een schuilplaats. Hij verlangde niet op den open weg gezien te worden.

Een vossenhol in de doffe, heilige stilte van een pijnbosch, waar de fazanten en veldhoenders droomden van nestelen, en de Vlaamsche gaaien den heelen dag hun duivelsch, raspand gegil deden hooren leek niet ongeschikt. Het hol stonk verschrikkelijk en er waren sterke en onreine bewijzen, dat de rechtmatige eigenaar daar meer dan eens gegeten had.

De wolf echter was geen kieskeurig dier en ook niet wat men speciaal hygiënisch kan noemen. Hij ging erin en sliep en de vos ging, toen hij later thuis kwam, om zoo te zeggen, op zijn teenen en haastig weer weg. Fangs had slechts een oog geopend en gezegd: „Gr-r-r-r!”, welke lakonieke opmerking het gesprek sloot, zoowel als opende.

Het was tegen den tijd der vleermuizen en uilen, den stillen tijd, den somberen tijd, dat de nevel de lucht doortrekt en de roodogige dag als het ware zich instopt voor den nacht, dat Fangs ontwaakte. Zoals de gewoonte is bij alle schepsels der wildernis, was hij oogenblikkelijk geheel wakker, en zooals het eveneens hun gewoonte is, moest hij zich noodzakelijk van top tot teen wasschen voor hij iets anders deed. Zij, die in de wildernis niet zindelijk zijn, sterven snel; dat is de wet, en men overtreedt niet licht de wet, waar de Dood op den zetel der justitie troont.

Fangs kwam niet dadelijk naar buiten. Zij, wier leven wordt doorgebracht met een prijs op hun hoofd, laten niet veel aan het toeval over. Hij zette die wonderbare combinatie — zijn oogen, neus en ooren — ongeveer tien minuten lang aan het werk, met zijn kop aan den ingang van het hol. Daar konden zijn oogen — die afgrijselijke, omfloerste, groene kijkers van alle honden, zooals ze in het donker lijken — duidelijk gezien worden, in doffen gloed.

Fangs ging den ingang van het hol uit en verdween tusschen de boomen. Hij bewoog zich voorzichtig, want hij wist welke straf er volgde op het doden van vee, zelfs in Texas, en wie weet wat er in dit nieuwe land kon gebeuren?

Het was goed dat hij dit deed, want toen hij eenige minuten later uitkeek boven een chocoladekleurig omgeploegd land, gebeurde er iets. Er kwam een vlammevlek tegen het zwarte doodskleed van het bosch achter hem, en een kogel deed de aarde in zijn oogen springen. Later volgde de scherpe, snijdende knal van een geweer, en de wolf ging bliksemsnel van

het eene eind van het veld naar het andere. Het geschreeuw om dat kleine gevalletje met het kalf was dus, al begonnen?

Die menschen in dit gladde, kale land waren er gauw bij geweest. Als hij nog eenigen twijfel daaromtrent had gekoesterd, werd die een uur later weggenomen.

Door een klein boschje gaande, dat op den dag overgegeven scheen aan de fazanten en des nachts aan de ratten, ontmoette hij een kat. Die kat had iets dat haar hinderde, en zij vloekte binnensmonds allerlei vreemde verwenschingen, jankend en kermend, en in kringen rondlopend. Fangs bleef staan en verstijfde, terwijl zijn haar op zijn rug overeind ging staan. Katten hadden altijd die uitwerking op hem, hetzij lynx, puma, of gewone „poes”.

Hij vroeg zich verbaasd af of het ding werkelijk dol was, of alleen maar buiten zichzelf, wat bij een kat ongeveer op hetzelfde neerkomt, toen zijn blik viel op den kalfskop. Hij kende dien kalfskop, hij had hem te voren reeds gezien; de glazige blik der doode oogen scheen hem vreemd bekend. Ziende dat deze kop behoorde aan het kalf, dat hij dien morgen had gedood, was deze herkenning niet te verwonderen.

Een tijdje lang stond hij te kijken van deze pathetische trofee naar de kat en terug, en terwijl hij keek, kwam argwaan in zijn oogen. Zijn ooren gingen achterover liggen, zijn haar ging overeind staan, hij trok zijn smalle bovenlip op en liet de glimmende, witte wapens eronder zien.

Toen stapte hij stijf als iemand, die rheumatiek heeft, naar den kop en rook eraan. Eens snoof hij op en dat was volkomen voldoende. De kop riekte naar vergift, en hij wist, zooveel

geweten had hij nog wel, dat het vergift voor hem en niet voor de kat bestemd was geweest. Het speet hem voor de kat, maar hij wilde ook zoo gauw mogelijk naar een ander graafschap vertrekken. Dat deed hij dan ook. Hij legde vijftien mijlen af voor hij bleef stilstaan.

Zittend onder de schaduw van een grooten eik om op adem te komen, zag hij plotseling een schaduw over een open plek strijken. Zij herinnerde hem aan den honger in zijn ingewanden. De schaduw scheen op mogelijkheden te wijzen. . . Dat was zoo, maar niet op de wijze, welke hij verwachtte.

Geen Engelsche vos zou gepoogd hebben op den open weg te loopen in dit schitterende, strakke maanlicht. Maar een Engelsche vos is een soort van schurk, een grijze wolf een ander. De vos b. v. zou geen vergift herkend hebben als hij het rook. Maar de mannen waar Fangs vandaan kwam, hadden het al lang opgegeven vergift te gebruiken om wolven uit te roeien.

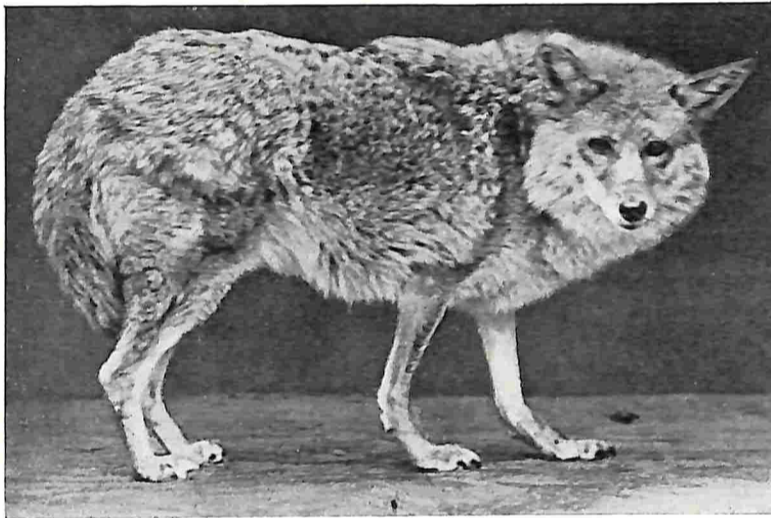
Fangs scheen letterlijk in den grond te zinken, en zijn methode om over de open plek te kruipen op zijn buik was een wonder om te zien. Hij moest honderd meter afleggen tusschen den boom en den haas, welk dier was blijven stilstaan om te dansen met zijn eigen schaduw of iets even fantastisch; een akelig gezicht, als het beschenen en verwrongen wordt door de cynische maan.

Het programma van die dolle jacht was ongeveer als volgt. Dans haas en voortglijden van den wolf; pauze haas om op te zitten en rond te kijken, en plat liggen van den wolf op den grond, onbewegelijk. Het is de vraag of de haas, die stellig dol geweest moet zijn, zijn vijand zelfs wel zag, vóór die vijand letterlijk uit den grond opsteeg op tien meter afstand.

Toen gebeurden er vreemde dingen. Als ge ooit een haas bij verrassing hebt gesnapt, zult ge de beteekenis begrijpen van het woord snelheid. Het was niet zoozeer dat het dier heenging als het feit dat het weg was — en Fangs verdween met hem. Het eene wonder was volstrekt niet kleiner dan het andere.

Zij renden over dat veld met een snelheid, die iemand zou doen rillen als men erbij dacht aan hetgeen gebeuren zou als zij tegen iets aanbotsten. Doch dat deden zij niet, ofschoon het een raadsel was, hoe zij in naam van alles wat wonderbaarlijk was de heggen ontweken.

(Wordt vervolgd).

DE GRIJZE WOLF.